

Το δύσκολο μέλλον του ΠΑΣΟΚ

Το ΠΑΣΟΚ βρίσκεται στην πιο δύσκολη και οριακή στιγμή της ιστορίας του. Η εκλογική του επιρροή καταγράφεται περίπου στα επίπεδα των πρώτων χρόνων της μεταπολίτευσης. Η οργάνωσή του είναι πλέον από αδύναμη έως ανύπαρκτη, εξαρτημένη από το κράτος, χωρίς συλλογικές διαδικασίες και αποπολιτικοποιημένη. Η ανθρωπογεωγραφία των σημερινών κεντρικών και τοπικών στελεχών του δείχνει ότι πρόκειται στη μεγάλη τους πλειοψηφία για ανθρώπους που κινούνται ίδια βουλήσει στα όρια των πολιτικών που ορίζει το σύστημα των χρηματοαγορών και των νεοφιλελεύθερων κύκλων, ή των τοπικών διαπλοκών συμφερόντων. Για το ΠΑΣΟΚ κλείνει και τυπικά πλέον ο κύκλος της πολιτικής εκπροσώπησης των κυριαρχούμενων τάξεων και των δυνάμεων της εργασίας. Το ΠΑΣΟΚ σήμερα μόνο στο όνομα μοιάζει με εκείνον τον δυναμικό ριζοσπαστικό φορέα της αυτοοργάνωσης που κατάφερε να ενοποιήσει τα συμφέροντα των λαϊκών τάξεων στις δεκαετίες του '70 και του '80. Από την εποχή του «εκσυγχρονισμού» οι πολιτικές, ιδεολογικές και προγραμματικές μετατοπίσεις του ΠΑΣΟΚ είναι συνεχείς και γραμμικές. Όμως, η εποχή που ανοίγει με την υπογραφή του Μνημονίου του 2010 και την έναρξη των «αναδιαρθρώσεων» συνιστά τη μεγάλη διαιρετική τομή της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, που αφήνει πλέον το ΠΑΣΟΚ στη νεοφιλελεύθερη όχθη και μάλιστα με πολύ κυνικό τρόπο. Το σημερινό ΠΑΣΟΚ, όσο κι'αν αυτό στενοχωρεί πολλά δημοκρατικά στελέχη που εξακολουθούν να έχουν κάποια σχέση με αυτό, έχει αποκαθηλώσει κάθε στοιχείο πολιτικής μνήμης και παράδοσης, κάθε ίχνος εντιμότητας απέναντι στις λαϊκές τάξεις που το δημιούργησαν και το διατήρησαν στη ζωή. Ολοι οι ιδεολογικοί και προγραμματικοί του πόροι αναζητούνται πλέον ρητά και κατηγορηματικά στο Κράτος, δηλαδή στο πλέγμα των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών κέντρων που ελέγχουν πλέον απόλυτα την εφαρμογή πολιτικών, ακόμα κι'αν γι'αυτό απαιτείται η συρρίκνωση της «εθνικής ανεξαρτησίας». Στις επόμενες εκλογές, όποτε κι'αν αυτές διεξαχθούν, θα πορευτεί ως ένας τυπικός επαγγελματικός μηχανισμός στελεχών, χωρίς κοινωνικό κορμό και χωρίς κοινωνικές συμμαχίες.

Σ'αυτό το πλαίσιο, η επόμενη ημέρα στο ΠΑΣΟΚ, ή για την ακρίβεια η *επόμενη ημέρα του ΠΑΣΟΚ*, δεν είναι καθόλου εύκολο να προδιαγραφεί. Το ΠΑΣΟΚ σήμερα δεν διακρίνεται ούτε για την ιδεολογική, ούτε για την πολιτική, ούτε για την προγραμματική του ενότητα. Η πλήρης κρατικοποίησή του το έχει ριζικά μεταλλάξει σε ένα τυπικό «καρτέλ προσωποκεντρικών συμφερόντων», χωρίς αναφορά σε κανένα κοινωνικό σχέδιο και σε καμία λογική διατύπωσης κοινωνικού συμβολαίου. Δεν είναι τυχαία από την άποψη αυτή η ομοβροντία δηλώσεων της ηγετικής γραφειοκρατίας εναντίον ενός εκ των υποψηφίων Προέδρων, του Μ.Χρυσοχοΐδη, ο ιδεολογικός πυρήνας των οποίων στόχευε ουσιαστικά σε μια αυτοκριτική επανατοποθέτηση των σχέσεων ΠΑΣΟΚ και λαϊκών τάξεων. Το στοιχείο αυτό αγνοήθηκε επιδεικτικά και η «εσωκομματική ατζέντα» επανήλθε στις γνωστές ράγες: προσωπικές επιθέσεις, αναφορές σε «συμφέροντα» (είναι εντυπωσιακό ότι το κατεξοχήν σήμερα πολιτικό κόμμα που εξαρτάται δομικά από «συμφέροντα» χρησιμοποιεί στον πολιτικό του λόγο απολύτως δημαγωγικά την έννοια των «συμφερόντων»), εμμονή στην ορθότητα της ίδιας πολιτικής. Θα είναι πολύ δύσκολο πλέον να βρεθεί στο ΠΑΣΟΚ ένας βασικός κοινός παρανομαστής που θα κρατήσει ενιαίο και ταυτόχρονα κοινωνικά ισχυρό το

«κόμμα ΠΑΣΟΚ». Οι αποκλίσεις, τόσο σε επίπεδο ιδεολογικών προταγμάτων όσο και στο σε επίπεδο προσωπικών στρατηγικών και φιλοδοξιών, φαίνεται να είναι δομικές. Και επειδή οι καιροί είναι δύσκολοι για πρίγκιπες, δεν θα είναι εύκολη και η αναζήτηση ενός νέου «Ηγεμόνα» για το κόμμα αυτό.

Βερναρδάκης Χριστόφορος

Επίκουρος Καθηγητής Πολιτικής Επιστήμης ΑΠΘ, συγγραφέας του βιβλίου *«Πολιτικά Κόμματα, Εκλογές και Κομματικό Σύστημα – Οι μετασχηματισμοί της πολιτικής αντιπροσώπευσης 1990-2010»*, εκδ. Σάκκουλα, 2011.